

Sardanes

Dels lleidatans i dels gironins

D'un període de set anys (Bellpuig 1972) ençà, les comarques lleidatanes no havien viscut l'eufòria que comporta un nomenament de Pubillatge de la Sardana. Ara reviu aquest agrados enrenou amb motiu de la proclamació de les Borges Blanques, el dia 20 d'abril del 1980, com a ciutat pubilla de la Sardana.

El sardanisme lleidatà és encara incipient. No pel temps que a la terra ferma es ballen sardanes, sinó per les dificultats que encara són vigents per a ballar-ne. Quatre cobles, unes quantes entitats i un grup d'entusiastes sardanistes, mentenen tot l'esforç de la terra lleidatana per a viure la sardana, la dansa nacional de Catalunya. Això no ha impedit, però que els pubillatges lleidatans hagin assolit jornades de gratíssim record per als sardanistes i de clar reflex —per als orbes voluntaris— del que és la sardana i del que representa.

Estem segurs que les Borges Blanques es sumaran netament a aquesta ja llarga llista de dades memorables. De moment s'ha iniciat el bullici a base de primeres reunions i nomenaments. En la primera reunió (9 d'octubre) es llegí la comunicació de l'Obra del Ballet Popular adreçada a l'alcalde de la ciutat; en la segona, del dia 15, ja es comptava amb la representació de diversos estaments de les Borges Blanques, i el dia 29 ja es començaven a perfilar detalls.

Així, són ja creades les comissions de finances (Josep Dorado), de relacions públiques (Josep Panadés), d'iniciatives (M Teresa Clivillé i Pere Arrufat) i de sardanes (Emuli Estellé). En Sebastià Gràcia i Petit es nomenat delegat de la presidència de l'OBP a la comissió organitzadora. Els contactes a establir de moment poden utilitzar els següents mitjans: correspondència a l'apartat núm 12 de les Borges Blanques; verbalment pels telèfons 973 14 00 40 (senyor Dorado), 973 14 03 99 (senyor Guasch) i 973 14 00 40 (senyor Panadés). Compte bancari per a recepció de donatius o col·laboracions econòmiques, llibreta 14049-05 de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, fent constar la referència del Pubillatge.

La festa serà el dia 20 d'abril i ja és segura la participació de la cobla La Principal de la Bisbal, entre d'altres, com també es gesta una important vigília de pubillatge per al dissabte a la nit.

Pot considerar-se pràcticament enllestit el calendari d'aplecs gironins per al 1980. De la reunió de Caldes de Malavella, dissabte passat, n'hem portat un resum informatiu suficient per a creure-ho així i, a més, ens plau de traslladar-lo als nostres lectors.

El canvi de junta directiva de la comissió es resolgué favorablement (no teníem pas altra cosa) i l'elecció de president recaigué sobre Pere Pallé, de Peralada, i la de tresorer sobre Lluís Vilabrú, de l'Escalà. Per tal com el novell president havia estat fins ara vice-president, calgué nomenar algú per a aquest càrrec que quedava buit, i n'acceptà l'exercici Albert Batlle, de Lloret de Mar, tots comptant amb la unanimitat de les comissions presents, entre les quals només mancava la de Ripoll, absència justificada amb anterioritat.

El número total d'aplecs per al 1980 a les comarques gironines és de 32 i el calendari corresponent, excepte alguns dubtes que no es podran resoldre fins a conèixer la relació definitiva de festes a Catalunya, és el següent:

Febrer:
Dia 24, Girona (en anys vinents tornarà a la seva data habitual del quart diumenge de maig).
Març:
Dia 2, Llagostera; dia 9, Celrà; dia 16, Flaçà dia 23, Calonge; i dia 30, Sils.
Abril:
Dia 6, Breda; dia 7, Roses; dia 13,

Riudarenes; dia 20, Castelló d'Empúries; i dia 27, Santa Coloma de Farners.

Maig:
Dia 1, Platja d'Aro; dia 4, Lloret de Mar; dia 11, Caldes de Malavella; dia 18, Figueres; dia 25, l'Escalà; i dia 26, Tordera. Si no se celebrés la festa de pasqua, l'aplec de Tordera passaria al dia 24 de juny.

Juny:
Dia 5, Sant Jaume de Llierca; dia 8, la Bisbal; dia 15, Anglès; dia 22, Torroella de Montgrí; i dia 29, Besalú.

Juliol:
Dia 6, Banyoles; dia 13, Olot; dia 20, Peralada; dia 25, Palamós; i dia 27, Llançà.

Agost:
Dia 3, Palafrugell; dia 10, Portbou; i dia 24, Sant Feliu de Pallerols.

Setembre:
Dia 28, Ripoll.

Octubre:
Dia 25, Cassà de la Selva.
Els preus acordats són de dues-centes pessetes l'entrada normal i de cent pessetes la corresponent a persones jubilades.

Ballades de Sardanes

Barcelona ciutat — Avui, a dos quarts de dotze del matí, Portal de l'Angel, cobla Mediterrània. A dos quarts d'una del migdia, als jardins Montserrat cobla La Principal de Barcelona. A tres quarts de set de la tarda, a l'avinguda de la Catedral, cobla La Principal del Llobregat.

Demà, a les dotze del matí, a l'avinguda de la Catedral, cobla Popular; al parc de la Ciutadella, cobla Montjuïc; a la plaça de les Palmeres de Sant Andreu, cobla La Principal de Barcelona, i al passeig de Sant Joan, confluència amb el carrer Indústria, cobla Mediterrània. A la tarda, a tres quarts de set, a la plaça de Sant Jaume, cobla La Principal de Collblanc.

Badalona, demà al matí, cobla La Principal de Collblanc.
Berga, demà al matí, al cinema Berguedà, concert, cobla Ciutat de Verga i Orfeo Berguedà.
Borrassà, festa major, avui, cobla Selvatana.

Breda, aquesta nit, cobla Costa Brava.
Castelldefels, demà al matí, cobla Tibidabo.
Castell del Vallès, demà al matí, cobla Laietana.

Cervera, aquesta nit, festa dels «quintos», concert, cobla Meravel·la.
Figueres, demà al matí, a la sala Juncària, concert, cobles La Principal de la Bisbal i Ciutat de Girona.

L'Estanyol, demà al matí i a la tarda, cobla Foment de la Sardana.
La Garriga, divendres dia 7, a la tarda i a la nit concerts, cobla La Principal de la Bisbal.

Les Preses, demà a la tarda, cobla Manlleuena.
Llinars del Vallès, demà al matí, cobla Genisenca.

Lloret de Mar, demà al matí, cobla Maresme.
Malgrat, festa major, dijous i divendres, cobla Selvatana.

Martorell, demà al matí, cobla Bages.

Mollet del Vallès, demà al matí, cobla Sabadell.

Ogassa, festa major, avui i demà, cobla Amoga.

Palamós, demà al matí, cobla Baix Empordà; setè centenari de Palamós.

COBLA LA PRINCIPAL DE BARCELONA

Sardanes, ballets, concerts, etc. A l'abast de tothom i al servei del país tots els dies de l'any Consell de Cent, 76
T. 224 71 56

Avui a dos quarts d'una del migdia

Ballada de Sardanes

organitzada per l'Associació de Veïns de l'Esquerra de l'Eixample als «Jardins Montserrat» Rocafort, —entre Rosselló i Còrsega— «metro» línia V, est. Entença.

Cobla
LA PRINCIPAL DE BARCELONA

Castells

De Vila-rodon a Vilanova, passant per Valls

Amb la seva actuació recent a Vila-rodon, la Colla Joves dels Xiquets de Valls confirmà novament amb contundència la seva condició d'agrupació puntera per excel·lència, que revalida i àdhuc amplia considerablement l'altíssim nivell assolit per aquesta formació al llarg dels darrers temps, continuant tota una tasca de molts anys i que ha estat presidida bàsicament per l'entusiasme constant i la intel·ligència.

En la seva exhibició a Vila-rodon, efectivament, els components de la Colla Joves dels Xiquets de Valls van carregar i descarregar el seu sisè quatre de vuit de la temporada d'enguany. Aquesta consecució té una importància extraordinària, puix que palesa de manera clara i inequívoca l'alt nivell de maduresa i regularitat assolit per aquesta formació vallesca, que ha sabut fer del carro gros, potser la construcció castellera definitiva per excel·lència del pes específic d'una agrupació, un exercici gairebé habitual, una peça clau de les seves actuacions. En el cas concret de Vila-rodon, la Colla Joves dels Xiquets de Valls completà també un cinc de set, una torre de set, tres torres de sis, un pilar de cinc portat al balcó i diversos castells de sis. I és de destacar que en alguns casos participaren en aquestes construccions —com ara la torre de set, per exemple— castellers que mai no les havien intentades en públic, continuant la línia de renovació pràcticament constant que va donant a la Colla Joves dels Xiquets de Valls grans èxits.

A Vilanova i la Geltrú, i amb motiu de la celebració de la diada de la Colla de Mar local, els components d'aquesta participaren en una actuació en la qual van intervenir la Colla de Castellers de Barcelona i la

Colla de Minyons de Terrassa. El principal punt d'interès estigué centrat en l'intent del quatre de vuit realitzat per l'agrupació barcelonina, que no fou coronat probablement a causa de la manca de seguretat de l'anxaneta; tanmateix, els castellers barcelonins tenen la intenció d'assajar novament la construcció del carro gros, demà al migdia a Terrassa, amb motiu de la commemoració de la diada de la colla local. A Vilanova i la Geltrú, la Colla de Castellers de Barcelona completà, primer, un quatre de sis net, dos pilars de quatre simultanis i un altre pilar de quatre, a més de carregar-ne un altre, i després va carregar i descarregar una torre de sis, un tres de set i un pilar de cinc, fallant en l'intent del quatre de vuit. La Colla de Minyons de Terrassa completà, primer, un quatre de cinc amb l'agulla al mig i net, un quatre de sis i un pilar de quatre aixecat per sota, i després un tres de sis, una torre de sis i un pilar de cinc, i gairebé completant també un quatre de sis amb l'agulla al mig. La Colla de Mar vilanovina completà un parell de pilars de quatre simultanis, un altre pilar de quatre i un tres de sis, a més de carregar un pilar de quatre, i després fallaren dos cops en l'intent del tres de set i completaren una torre de sis i un pilar de cinc.

Cal destacar també el fet que la Colla Vella dels Xiquets de Valls, que amb tot honor i mereixement figura entre les agrupacions més destacades de la temporada castellera actual, celebrarà demà la seva tradicional diada, en el curs de la qual, i com sol ésser habitual, no tindrà lloc cap tipus d'exhibició pública, sinó actes de caràcter intern i eminentment festiu.

Jordi Garcia-Soler

Puigdàlber, demà al matí, cobla Marina; dilluns a la tarda, cobla Selvatana.

Ripoll, demà al matí, cobla Campodon.

Roses, divendres dia 7, a la nit, concert, cobla Meravel·la.

Sabadell, avui, al matí i a la tarda, cobla La Principal del Vallès; demà al matí, la mateixa cobla.

Sant Feliu d'Avall, aquesta tarda, cobla Perpinyà.

Sant Hipòlit de Voltregà, demà al matí, cobla Bofills.

Sant Sadurní d'Anoia, aquest matí, cobla Montjuïc; a la nit, cobla Màxims.

Serinyà, aquesta tarda, concert, cobla Marina.

Terrassa, aquesta tarda, cobla Laietana; divendres a la tarda, cobla La Principal de Terrassa.

Tona, demà al matí, cobla Lluïsos.

Torres de Segre, festa major dimarts al matí, cobla La Principal de la Bisbal; dimecres, al matí i a la tarda, cobla Miramar.

Vidreres, demà al matí, concert, cobla La Principal del Llobregat; a la tarda, ballada, cobla La Principal de Llagostera.

Breu

Parc de la Ciutadella — La ballada de demà comença un cicle d'audicions matinals que abastarà els mesos de desembre, gener i febrer.

Cassà de la Selva — Amb diversos actes l'Agrupació sardanista casanenca commemorà el dia 8, dissabte, la seva ballada número 100. Hi haurà sardanes, concurs, concert i ball de fi de festa, tot a nivell de la satisfacció d'haver assolit aquest primer centenar de ballades.

Assemblea a l'OBP — Aquesta tarda, a les cinc, al local social de l'OBP, carrer Montcada, 20 pral, se celebra assemblea general extraordinària de socis, convocada per la vigent comissió gestora, després de dos anys d'exercir el seu nomenament.

Josep Ventura

Esbarts

Efluvis estivals

Per a qui no sigui molt enamorat de l'hivern (i entre aquests em compto), serà un lenitiu parlar avui de la **Patums, de Berga**, festa domiciliada en el mes de juny, en la diada del Corpus. I serà agradable també per a qualsevol altre temperament, car la Patum, per ella sola, és prou mereixedora que se'n parli en qualsevol època de l'any.

Les festes de la Patum (onomatopeia del so del timbal: pa... tum..., pa... tum...) poden considerar-se com de les més autènticament populars, i expresso la paraula no pel seu sentit de difusió, sinó per la participació directa del poble en tot el seu procés. La Patum no és una festa que celebra el poble: la Patum és el mateix poble.

Per a qui hagi estat patumaire o l'hagi viscuda directament, encara que només sigui com a espectador, és fàcil entendre que és una tradició que difícilment deixarà de celebrar mai la ciutat de Berga.

La Patum en si és una sèrie de comparses, breus, la conjunció de les quals constitueix una passada o salt, que es repeteixen íntegrament diverses vegades fins a esdevenir un espectacle d'unes dues hores. Com és habitual en aquests casos, hem llegit diverses versions de com és o com no hauria de ser la Patum, adulterada segons per a quines opinions. La nostra exposició serà simplement narrativa, de les comparses següents:

Tabal — És el símbol que abans acompanyava totes les comparses i que ara només ho fa a les maces, guita, plens i tirabol. El grup musical l'ha desbancat.

La Guita — O Mulagueta, Mulafera o Mulassa, és un monstre que escampa foc i juga amb el poble, empaïtant-lo. La Guita grossa se les heu quasi sempre amb el públic abocat a la barana, mentre que la petita envesteix sense mirament els qui romanen drets a la plaça. Hom no s'aclareix gaire sobre la seva significació, però, són uns monstres del tot simpàtics.

Els Turcs i Cavallets — Simbolisme d'una lluita guerrera entre moros i cristians, amb la victòria final d'aquests últims. És un dels quadres més antics, que avui compta amb música original composta a primer de segle pel músic berguedà Quim Serra.

Maces — Dansa establerta entre els diables i sant Miquel i l'Angel, que comporta la mort dels primers. D'estil medieval. Les maces esdevenen l'objecte símbol de la Patum.

L'Aliga — És la comparsa que simbolitza l'alliberament de Berga, l'any 1393, de la tirania de Joana d'Aragó, comtessa de Foix, quan passà al domini de Jona I, conegut per l'Amador de la Gentilesa. L'Aliga representa una princesa que en la primera part de la dansa teixeix en el captiveri la senyera de la seva llibertat, fins que estrebant inconteniblement de banda a banda emprèn el vol a lliure albir. Les voltes que dona en aquest moment (lògicament, el fet d'aixecar el vol és simbòlic) sempre porten risc d'escapçar allò que trobi en la seva òrbita.

Els Nans — N'hi ha dos grups: els Vells i els Nous (aquests últims daten del 1888). No tenen una afinitat concreta amb la Patum, si doncs no és representar la incorporació del poble a la festa. Com també **Els Gegants**, que poden significar els cabdills moros llavors ben odiosos, però ara mirats amb simpatia, potser per la gràcia que produeixen, principalment en la quitxalla.

Els Plens — La més espectacular de les comparses. Homes embolcallats amb ramassa, de la qual sorgeixen llargues bengales, les quals els encenen en el moment oportú, donen voltes a la plaça, guiats pel públic i escampant el foc d'aquelles. Com que la comparsa es fa del tot a les fosques, sense altra llum que la de les bengales, l'aspecte és fantasmagòric i apte per a aplicar-li tots els adjectius que vulgueu donar-li. De fet, cal veure-ho.

El Tirabol — La part final de la Patum. Una mica de tot el que s'ha fet, i una invitació que la festa continuï, encara que sigui amb variants. A tot allò que plau, reca una mica posar-hi fi, i no ens estranyarà encara veure alguna jugada de la Guita.

L'origen de la Patum es remunta al segle XIV (any 1394). Set-cents anys de tradició, que si avui presenta algun problema és precisament per l'excés de participació. Els berguedans en són conscients i no serà pas per causa d'ells que el problema no tindrà solució.

L'endemà d'una Patum, dejorn, trobareu colles de patumaires infantils fent cercavila, amb els mateixos atributs que els grans. Són la confirmació d'una festa amb set segles a l'esquena.

Actuacions

Esbart Sant Martí (Ballet Folklòric dels Països Catalans). — Avui, a dos quarts de dotze del matí, a la plaça de Santa Anna, acompanyat de la cobla Badalona.

Esbart Joventut Nostra — Celebra dos recitals, aquesta nit a les deu i demà a dos quarts de sis de la tarda, al local de l'Agrupació Congrés, carrer de Federico Mayo, 20-22, amb les tres seccions, acompanyades per la cobla Badalona.

Esbart Dansaire de Rubí — Aquesta nit, a dos quarts d'onze, actua al Casino de Santa Andreu de la Barca. Cobla Bages.

Esbart Albada, de Badalona — Demà al matí, a dos quarts d'onze, al Cercle Catòlic, festival de dansa dedicat als avis i jubilats, patrocinat pel departament de serveis socials de l'ajuntament badaloní. Acompanyarà la cobla Badalona. Divendres dia 7, nit, al col·legi marista de la Immaculada, carrer València, 370, festival cloenda de la setmana cultural del col·legi. Esbart Albada i cobla Badalona.

Josep Ventura